

۱ اگستوس ۳۲۷

پوسرو ۲۸

اجتهاد

آدرهس :

IDJTihad

Constantinople

اوچنجی سنه

آدرهس :

اجتهاد اذارهخانهسی :

شهر اماتی قارشیسنده دائره

مخصوصه صدر .

سنه ۴۰ آونه بدلی ، نسخہسی

۲ غروشدر .

آیده ایکی دفعه نشر ایدیلیر فنی ، اجتماعی ، ادبی ، مجموعه

Dis- moi ce que tu manges je te dirai qui tu es

یعنی « یدیکی سوبله ، سنک نه قیراطده آدم اولدیغکی سوبله رم » سوزی هیچده طادسز طوزسز حکمت لزدن دکل در ، پک معتا بیر حقیقتی متضمن در و حقیقت کوزل اولماق ایچین زیئته مفتقر دکل در .

سزک بیر منظومه شعریه بلیغه کزدن زیاده امور بیتیهده یکی بیر نظام و سهولت ، یکی پرواسطه استراحت و تصرف تصور و ایجاد ایتدی کیزی کورمک مرجح در .

سزک خانه کز نه قادار ، متواضع ، نه قادار بی احتشام اولورسه اولسون ، قوجاغکزده کی یاورونک دماغندن ، جهان انسانیتی تنور ایدده جک بیر کونش یاماق سزک الکز- ده در . سز بوکا طلبکار و مقدر اولای بیایر سکز . فکر انتظام ، جهانک روحک روحی در . بویوک انسانلرک روحی وظیفه عالیه و علویه سنی لایقیه ادراک ایتمش والدلرک شفقت ذی وقارندن صادر و متصاعد در . سزک ، خلاصه کلام ، وظیفه طبعیه کز ، غایه حیاتکزر عالیهلر و « انسان » اولان انسانلر ابداع ایتک در :

« انسان » اولماق نه در ؟ سوآله (مادام دوپره سانسه) که حر اندیش شاعرلرک سربلندی در ، بیر منظومه سنده سوبله جواب ویریر :

انسان اولماق ، بونی بیلیر میسین ؟ بو آرزو یرشی دکل در . صبور اولماق در ؛ عادل و توانا اولماق در ؛ اراده مند اولماق در . سومک در ، هر عالی مقصده ، نفسی حیات و جهدی کاملاً تبرع ایتک در ؛ قوتی ضعیفاره خدمت ایچین قوللانماق در ، تحمل ایتک ، مظلوملره بیر لکده مبارزه ایتک در ؛ آلتیلا نلری یوکسکلیک در ؛ بوتون بی نصیلری قلبنده طاشماق در .

بوخصائل و فضائل ایله ممتاز اولان انسانلر . هواپرست والدلردن دکل ، وظیفه مقدسه سنی بیلن و غایه حیاتک خانه اداره ایتک و انسان یتشیدیرمک اولدیغنی بحق تقدیر ایدن والدلردن کلپر . معظم (که نه) مشهور (هوغو) والدلری

طرفدن تألیف و ترتیب اولومش ذی حیات بیرر کتاب عظیم عرفان و فضائل اولدی لر . (بر و توس) .. مختصر (روما) به آب حیات آقیتان قلیجک آب و تاب ، زوجه سی (پورجیا) نک شمع فضیلت و علویتدن استباط ایتدی . اک بویوک حکیمک اک بویوک کتابی ، اک بویوک شاعرک اک علوی شعری بویله حقیقی « انسان » لرک یاننده نه قادار ناچیز ، نه قادار خذفاره قالیر ! سزک مقدرات ازلیه و ابدیه علویه کز ، ای قادین لر ، تکرار ایدیسورز ، عالیهلر احیا و عالی انسانلر ابداع ایتک در . سزک مطمح نظر کز (صولون) لر (بر و توس) لر ، یتشیدیرمک اولسون ! سزلردن باشقا شیلر ایسته مک ، معتا پک چوق شیلری ، بیلیم بهرک ، هدر ایتک در .

ای انسانیتک بویوک آدملرینک بویوک کلک لرینک والدیه سی اولمش اولان مسعود و محترم والدلر ! شیمدی حضور فضیلتک زده رکوع ایدن قلب و روحک یوکسه لن مزامیر تجیل و تقدیبی هپ سز لره یالکزر سز لره دوغرو اوچور !

دوققور عبدالله جودت

وجدان

وجدان [یعنی ادراک نفس] ذره ده ، بالقوه موجود اولماق کرک در ، یوقسه ، دماغز کبی بیر ترکیب ذرات ، وجدانه مالک بولونا ما ز ایدی .

— مه بهرت —

حادثات وجدانه دن .. وجود غیر مادینک وجودی استنتاج ایتک ایچین واقع اوغرا شمارلر ، بوجنسدن اولان دیکر بوتون معای کبی بیهوده اولدی .

— آ . مایر —

« وجدان » ایله « حیت » آره سنده کیفیه دکل آنجاق کیه بیر فرق وارد در .

مادامکه بوتون حیات عقلمیز، اکثریا تکرر ایدن و عالم خارجیدن کلن تأثیراتک یاردیمیه یاواش یاواش تگون ایدر؛ وجدان ایچین باخصوص احتساستمک مجموعندن تعیردیکرله خیال images لرك حافظه مزده تراکم و تعاقبندن باشقا بیر شی اولمایان « ادراک شخصیت la conscience de la personnalité » یعنی انسانک کندی نفسی حس و ادراک ایتمهسی کیفیت ایچین دخی ایش تماماً بومرکزدهدر. ایلک تحسس ایله، پک مبهم، پک مظلم بیر طرزده اولماقه برابر، وجدان یعنی ادراک نفس اویاتیر، و بسط انتقال perception علم مجرد connaissance abstraite دوغرو اعتلا ایدیلدیکی نسبتده وجدان کسب وضوح، کسب تعین ایدر. موجودات ذوی الحیاتک سلسله مراتبده نزول ایدیلدیکی نسبتده وجدان یعنی ادراک نفس سیلینیر. مظلم و مشکوک اولور. الاشغی عضویات پروتوپلاسمایه [۱] یه قادار واصل اولدیغیز وقت کورورزکه بونلرده، خارجدن کلن تخریصات irritations قارشى عکس عمل، خیال میال فرق اولونان حرکات منحصراً بولونور، و احتساست لطیفه و یاألیمه ایله تولید اولونان بو عکس العمل حرکاتی آرتق بورادهماده متعضوه. نك خصائص ابتدائیه سندن تقریق اولوناماز. یالکز حیوانات عالیده و انسانده وجدان بیر تحلی متمیز، بیر ملکه روحیه خصوصیه کیی نظر اعتباره آنمایه مساعد بیر حدایه اعتلا ایدر. بوده بیردن بیر حاصل اولماز، فقط دماغ وجهه عصیه تکمل ایتدیکی و فکر لرك علی الدوام متزاید اولان عددی یکی فکر idée لره وجود ویردیکی نسبتده صورت بطیئه و مترقیده حصول پذیر اولور.

عضولره مربوط کورونمیهسی آنجاق ذکاتک او عضولرده خصوصی بیرشدته متجلی اولماسندن در. فقط آمفیوقسوس Amphioxus [۱] هیچ دماغه مالک اولمادیی ایچین هیچ بیر حیات روحی مدرکه غیر مالک دکلدیر. جمله عصیه نامتاهی بیر صورتده مترقی بیر تناسب ایستولوجیائی Différenciation histologique نك اثری و پک ایلهری کیتمش بیر تقسیم اعمال حیاتى [بیولوجیائی] نك نتیجه اعصاریهسی اولدیغندن جمله عصیه نك افعالنندن اك یوکسکی مثلاً دهاء génie دخی داخل اولدینی حالده، هیچ بیر فعل یوقدر، که بالتحلیل هر پروتوپلاسمانک خواص ابتدائیه سنه ارجاع اولونماین. [۲]

یکی دوغان بیر چوجوق، حیوانانک ذکاء اک کیریده اولانک فوقده دکلدیر. مختلف احتساسترینه تعین حدود ایتیهی او کرتمک و بونلری یکدیگرندن تمیز ایتک ایچین چوجوق اوزون بیر پراتیکه محتاجدر. آنجاق بونا واصل اولدینی زماندر، که حس شخصیت Sentiment de la personnalité کندیسنده منکشف اولور، یعنی کندی نفس moi نی، بئلك نی، باشقالرینک بئلك ی ایله بتعیر دیگر غیر non-moi ایله تقابل ایتدیرمه به باشلار. ذاتاً بو کیفیت، حافظه معین بیر درجه کمال کسب ایتدیگدن و اوزون بیر تجربه نتیجهسی اولاراق، تصنیف ایدیلجهک مقدار کافی معلومات matériaux بولوندو. قدن سوکرده، صورت تامهده حصول پذیر اولور. فقط بو معلومات، بولوازم علی الدوام دیکشیدیکندن وجدان دخی دیکشمک لازم کلیر: وجدان ایکی مختلف آنده هیچ بیر زمان عینی اولاراق قالاماز. وفی الحقیقه واقع اولانده بودر، شو قادار وار، که حالت طبیعیهده بوتحول اویله تدریجی بیر صورتده اجرا اولونور که فرقه وارامایز، مکرکه حیاتمک اولدو قجه اوزون بیر دورنده یکدن مشمول نظر ایدیله.

[۱] باقی شکنده بیر حیوان بحریردر، که حیوانات قهریه سلسله سنک ایلک حلقه سنی تشکیل ایدر. فرانسه نك قوملو سواحلنده بولونور . ع . ج .

[2] Jules Soury. les fonctions du cerveau 2e edition. P. 116 Paris 1898

[*] پروتوپلاسم Protoplasme حجره ذی حیاتک مایه اصلین تشکیل ایدن جوهر عضویدر، صورت عمومیده، «نوه» دینلن فرقی بیر جوهر عضوی بی محتوا ایدر.

l'illimité، کل محیطی بتعبیر دیگر، محیطی اولمیان پر موجود ایچین وجدان یعنی حس ذات، هیچ یرزمان وارد اولماز . هر طرفده طیف لر کورن و آخر غلبه لکی ایله اوساده شیلری مغلقته دوشورمک ایسته ین اسپریتوالیست لر، «وجدان» تعیرینک معناسنی بلکه، روح تعیرینک معناسدن داهازیاده تعیر ایتدیلر ، سوء تفسیره اوغرا تیدیلر .

وجدان دن غیر مادی، ساده، واحد غیر متحیر. ناقابل تقسیم. غیر متحول و دائما کندی کندیسنک عینی، روح ک کافه فاعلیاته اساس نهائی خدمتی کورن فوق الطبیعه یر موجود بالذات entité métaphysique یا یماق ایسته دیلر. عاداتا عالم حادثاتک یاخورد تأثیرات مختلفه ایله متولد عالم احتساستک «قولیس» لری آرقه سنده، ورای پرده ده کیزله ن و صحنه ی اداره ایدن یر تیار و مدیری کی تصور ایتک فکر نده بولون دیلر. بو صقتر، نه «وجدان» نه «روح» مناسب کتر. وجدان و روح، اسپریتوالیست فیلسوفلرک تصور ایتیه ی سودکری اوساده ، یک رنگ غیر متحیز و ناقابل تقسیم اولان وجود être دکدر ، بالعکس یکدیگرندن آیری اولوب دماغی وجهه عصیه یی تشکیل ایدن بتون یرسلسله عناصر متمیزه صورت عمیقده مرطوب و مناسبتدار غایت غیرسازج، مغلق یرشی در .

ساده ، یکرنک متحیز یاخود ناقابل تقسیم اولماق شویله طورسون ، وجدان داهازیاده مرکب یعنی غیرسازج، متحیز قابل تقسیم، و بسیقولوجیای عملی دن مأخوذ لایعد مقدارده برهین ک اثبات ایتدیکی وجهه، تحولاته مستعددر . باستیان Bastian ک نظر دقته عرض ایتدیکی وجهه ، برچوق اعمال متسلسله روحیه تک ، وجدان یعنی ادراک نفسی خارچنده وجود پذیر اولابیلدیکی معلوم ایکن «وجدان» ی حیات عقلی تک هیئت مجموعه سنی احاطه ایدیور اعتبار ایتک الکبا خطا لر دندر . حقیقت حالده برچوق آثار و دلائل دن نتیجه له نیرک حیات عقلی منطقی اولماق مزین (وجدان) [ادراک نفس]

حالبوکه دماغ وجهه عصیه خسته لقرنده تعدیلات غایت بویوک سرعتله حصوله کله بیلیر. شخصیت جسمانیه، شخصیت معنویه، عینی حالده در. هرایکسی ده تعدیلات دائمه یه معروضدر: فقط بو تعدیلاتک فرقه وارماز ایچین اوزون یر زمان آرله ی لازمدر. سنمز ایله ریه دیکی وقت، سنین متقدمه ده کی رأی لر مزک، فکر لر مزک ، تمایلر مزک نقطه نظرنه کندیمزی تکرار وضع ایتک یاخود وقیله فلان ویا فلان شیمه ده بولونابیلمش اولدینمز عقل ایردیرمک بزم ایچین اکثر یاغیر ممکن در. ماضی مزک صفحاتده کندی کندیمزی طانیماقده کوچک چکرز، یر حالده، که فورستر Forster ک فطیانه سویله دیکی کبی، یروعینی حیاتک مختلف شخصتارخی یرلشدیرمک و یکدیگرینک. مواجهه سنه چقار. ماق ممکن اولسه یدی، بونلر اوله یر ضدیت عرض ایدر. لردی که یری یری طانیماق شویله طورسون اصلا یکدیگرینه تصادف ایتمه یی تمی ایدر لوردی . سن طفولیت اولامزه عائد اولاروق علی العموم نقل و حکایه ایدیلدیکنی ایشیتدیکمز شیلر. دن باشقا هیچ یرشی بیلیمیز. حقیقت حالده وجدان = Bewusstsein ک یر حال ثابت و معینندن هیچ بحث ایتمه یی یز فقط داهای بمحل اولاراق، وجدان ک ارتقا و انحطاط متناوب [Bewusstwer den] ایله ابدی یر «شان» ی موضوع بحث اولمالی در [۰] فضله اولاراق. و بو نقطه سپریتوالیست لره و «ته نیست» لره نه قادر تکرار ایدیلسه آذر، وجدان، حس نفس .. آنجاق فردلرده انکشاف پذیر اولابیلیر چونکه فردلرک مواجهه لرنده یر شیء خارجی objet ، یر غیر Non-moi بولونور، که وجدان .. فردلرک یری یرندن تمایز ایتهلری، فرقیلا شما لری ایچین بوشیء خارجی یی، بو «غیر» ی قوللایر، حالبوکه قارشینده بذاته موجود وقائم هیچ یرشی بولونمایان و کندی خارچنده کی اشیادن هیچ یرشی اخذ ایتمین «بی حدود» [۰] «کل بوم هوفی شان.» دیمک ایسته یور کی در . آیه کریمه تک معناسی «هرکون او، تحولده در» دیمک در . ع . ج

مقاله اجتماعیه

ژان ژاق روسو

اسارت . — حرب بین البشر دکل ، بین لدول حادث اولور برحالد . حربده افرادک بر برینه خصومتی عارضیدر . بو خصومت طرفینک انسان اولماسندن دکل ، عسکر اولماسندن متولددر ؛ آیری آیری بر برر وطنه منسوب اولمالرندن دکل ، هر هانکی بری وطنی مدافعه ایتمک ایستملرندن ایلری کلیر . والحاصل بردولتک دشمنی آنجق دیکر برویا تعدد دولتلر اولور ، بر طاقم افراد اولمار ؛ ذاتاً طبایع مختلفهده بولونان مواد آردسند بر نسبت حقیقه تبتی قابل دکلدر .

بو قاعده اونه دن بری موجود اولان احکام سیاسیه موافق اولدینی کئی بالجمله ملل متمدنهجه مرعی اولان فعلیات ایلهده مؤیددر .

از جمله اعلان حرب — شکل بر طرف ایدیلورسه — مخاصم دولته حکمدارندن زیاده تبعه سنه عائددر . هیچ بر صورتله اجساس و اعلان حرب ایتمه دن تعدی و تخطی حرب دکل ، بغی و شقاوت اولور .

بر حکومت عادلّه حتی اگمدهش بر محاربتهنک اگ خون ریز هنگامه سنده ؛ دشمنی اولکه سنده «عمومه عائد اولان هر شیئی ضبط و اغتنام ایدر ، ایتدیر رسده «افراد» که نه جانشه نه ده ماله ده و قو — ناماز . و بو او یله بر حقوقه رعایت ایتمکدر که کندی حقوقی ده عین اساسه مستنددر .

حرب ایتمکدن مقصد دولت متخاصمه نک محوی اولدینندن سلاح بدست بولوندقجه مدافع لری اولدیرمک بر حق ایسه ده مدافع لری ترک سلاح ایدر ایتمز ، تعیر آخر له خصومتدن ویا آلت خصومت اولمقندن فراغتله تسلیم اولور اولمازا و زلر لنده یالکزر

غائب اولایبیلر ویا اکلا شیلماز بیر حال مشوشته دوشه بیلر دیکر طرفدن وجدان حیات علی العاده نک بر چوق احوالنده وجدانک تماماً ناسود یعنی خلل و علاقه دن مصون اولاراق محافظه اولوندینی کورولور ؛ مع هذا احوال مذکورده وجدان ، معین بیر مقصد ایله هم آهنگ اولان بیر طاقیم احتیاسات و حرکاته بیگانه قالیر . مثلاً یوکسک سسله او قود یغمز وقت ، هوکسلی Huxley ک نظر دفته عرض ایتدیککی اوزره [۱]

قارنک هیچ خیر و مدرک اولمادینی غایت غیر سازج [یعنی مشوش ، مرکب] بیر طاقیم حرکات حصوله کلیر ؛ اگ کوزلرک دوداقلرک ، دیکل ، خنجره نک و عضلات تنفسیه نک الخ حرکاتی کبی ؛ دقت کاملاً کتابک صحیفه لری اوزره ربنه متمرکز بولوندینندن وجدان ، حرکات مزکورده دن قطعاً بی خبر بولونور کذاک مبا پر حثه شدیدده سوزلر مزه ، مناسب (ژدهست) لر علاوه ایتدیکمز وقت ، بوژدهست لر ، بو حرکات افادیه ایچین مدرکه نک هیچ بیر دخل و تأثیری اولماق سزین ، تماماً سوق طبعی ایله حصوله کلیر بنه بو صورتله درکه او یویاراق یورون بیر عسکر ، یا خوددماغی چیقارلمش بر حیوان ؛ وجدانک هیچ بیر تأثیری اولماق سزین بیر طاقیم مقصدک ایجاباته موافق بر حرکات اجرا ایدر لر . ایشک حساسیته تعلقی جهته کلینجه وجدان یا خود دقت ناشقا بر جهته مجلوب بولوندینی وقت دیکر احوالده شدتله حس ایدیه جک اولان بیر طاقیم منبهاتک آرتق فصل فرقه واریلمدینی کافی درجهده معلومدر . فیز بولو — جیائی و پاتولو جیائی بر چوق تجربه لر واردر که «وجدان»

سز احساساتک Sensation امکان وجودنده ترده محل بر آقاز ؛ خلاصه کلام اپلوتیزم = تنویمک کشفندبری معلوم مزدرکه نوم صنعی انساننده غایت فعال علائم — وحیه جریان و محصل ایدر و بونلره وجدان آنجاق پک اهمیت سز طرزده اشتراک ایدر . سونامبولیزم Somnambulisme = سیرفی المنامده ، معلومدر که او یویان شخص حال یقظهده اجرا سنه کیریشمک آز چوق کوچ اولان بعض فعللر وایشل اجرا ایدر .

[۱] Huxley Principe de Physiologie